

9. Рябовол Л. Т. Правова освіта населення України: системний підхід. Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Право. 2017. (№ 1). С. 49-55.
10. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ: Правова єдність, 2011. 525 с.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Рябовол Л. Т.

М. О. Слопило

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

DUMB LAWS TA ЇХ МІСЦЕ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ США

Належність США до країн прецедентного права зумовила появу та розвиток на їх теренах досить незвичного явища. У наукових колах воно отримало загальну назву «dumb (strange, weird, ridiculous) laws», що буквально перекладається як «чудернацькі, незвичні, безглузді закони». До них належать акти, положення яких є абсурдними через низку різноманітних причин.

Оскільки подібні закони приймаються (приймалися) переважно в країнах англо-американської правової сім'ї, то їх дослідженням займаються передусім зарубіжні вчені. Це, наприклад, Б. Майкелсон, Д. Евон, М. Хендлі, С. Дах, П. Рейнольдс. Окрім того, поняття «dumb laws» активно обговорюється не лише на науковому, а й на побутовому рівні. У США функціонують десятки організацій і товариств, що виступають за їх якнайшвидше скасування. Метою нашої статті є визначення причин появи безглузвих законів та їх вплив на правове життя США.

Засоби масової інформації рясніють повідомленнями про величезну кількість таких законів. Так, наприклад, в Алабамі заборонено відкривати парасольку на вулиці та грати у доміно в неділю, в Айдахо заборонено рибалити, сидячи на верблюді, в Арізоні під загрозою штрафу заборонено класти спати осла у ванній, в Оклахомі собакам заборонено збиратися в групи, кількістю три і більше, якщо вони не мають спеціального дозволу, підписаного мером міста тощо [1]. Частина них є відвертою містифікацією, втім окремі мають конкретні причини та передумови прийняття. Наприклад, у Каліфорнії законом заборонено облизувати жаб. На перший погляд закон видається абсолютно безглуздим, якщо не знати, що на південному заході США (тобто у Каліфорнії) мешкає небезпечний вид жаб *Bufo alvarius*, які виробляють галюциноген – буфетонін, внесений до списку наркотичних препаратів. Після того як було зафіксовано кілька випадків облизування жаб підлітками, це було визнано одним із способів вживання наркотиків. Тому прийняття такого закону було способом убезпечити молодь та інші категорії громадян від цього явища.

Ще одним прикладом може слугувати закон, відповідно до якого в Арізоні можна отримати до 25 років ув'язнення за вирубування кактусів. Йдеться не про всі, а про конкретний вид кактусів – велетенські кактуси Сагуаро, які виростають до 15 метрів, живуть близько 200 років і є символом вказаного штату. Цілком зрозуміла й причина прийняття подібного закону – прагнення зберегти навколишнє середовище та автентичність місцевої природи. Наразі, в Арізоні цей закон дещо видозмінено – дії, пов'язані з вирубкою, псуванням, браконьєрством Сагуаро віднесені до злочинів четвертого класу (class four felony). Термін позбавлення волі за них становить від одного до 3,75 років [2].

У тому ж штаті заборонено полювати на верблюдів. Армія США свого часу використовувала верблюдів як тяглову силу. Місцеві жителі, незнайомі з військовими експериментами, сприйняли двогорбих тварин як новий вид диких тварин та розпочали полювання на них. Цим самим вони завдали шкоди обороноздатності країни. Верблюди були звільнені з військової служби і наразі в пустелях штату проживають дикі верблюди, полювати на яких й досі заборонено.

Окремі dumb laws мають дуже давню історію. Так, у штаті Техас чоловікам заборонено носити з собою кусачки. Закон було прийнято ще в часи Дикого Заходу, коли шахраї могли викрадати худобу, перерізаючи за їх допомогою огорожу. Подібні крадіжки стали настільки частими, що довелося заборонити кусачки. В Алабамі заборонено навчати ведмедів спортивній боротьбі. У 1800-х рр.. боротьба ведмедів була дуже популярною розвагою, але через її значну небезпеку довелося ухвалити вказаний закон [3].

Ще один чудернацький закон – заборона бань у Каліфорнії – має дуже серйозну причину. Цей закон було прийнято наприкінці 1980-х рр., коли виявилось, що більшість гомосексуалістів, хворих на СНІД, заразилися ним у публічних банях. Закон було ухвалено для того, щоб запобігти подальшому поширенню хвороби.

Інколи чудернацькі закони є реакцією влади штату на заповзятливість його жителів. Так, у м. Мобіл (Алабама) жінкам заборонено носити взуття на підборах-шпильках. Це пов'язано з тим, що одна жінка, наступивши на риштак у вказаному взутті, пошкодила ногу. Звернувшись о суду, вона довела провину місцевої влади та виграла справу. Влада штату вирішила запобігти наступним позовам і прийняла відповідний закон.

Однією з причин появи dumb laws є належність США до країн прецедентного права. У США законодавство і прецеденти є первинними та конкуруючими джерелами права. Кожне з них не виводиться з іншого, хоча прецедент підпорядкований законодавству в тому сенсі, що закон завжди його може анулювати [4, 60]. Втім, це відбувається не завжди і рішення з конкретних справ збільшують кількість dumb laws. Наприклад, внаслідок конкретного судового рішення у м. Хартфорд (штат Коннектикут) заборонено переходити дорогу на руках.

Таким чином, dumb laws є невід'ємною частиною правової системи США. У найбільш широкому розумінні до них входять як закони, так і судові прецеденти, ухвалені через різні причини. Свою абсурдність вони здобули або через зміну історичної ситуації чи періоду, під час якого вони були прийняті, або через прагнення місцевої влади убезпечити себе від позовів з боку населення, гарантувати правопорядок та ін. Досить часто dumb laws стають об'єктом нищівної критики, однак, попри це, вони є унікальним джерелом правової історії Сполучених Штатів.

Список використаних джерел:

1. 50 Dumb Laws From Across the United States. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldatlas.com/articles/50-dumb-laws-across-the-united-states.html>
2. Safety of native plants protected under Arizona law. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cronkitezine.asu.edu/spring2010/arizonalaws/nativeplants.html>
3. Owens K. It's Illegal to Do What? Strange Laws and Why They Exist / K. Owens. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://law.marquette.edu/facultyblog/2018/04/24/its-illegal-to-do-what-strange-laws-and-why-they-exist/#more-27657>
4. Майданик Р. Англійський судовий прецедент як джерело права / Р. Майданик // Юридична Україна. – 2013. – №1. – С. 52–61.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Коваль Т.В.

О. В. Шевченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

АНДРІЙ ЛІВИЦЬКИЙ – ВИДАТНИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ

Андрій Миколайович Лівіцький є центральною постаттю часів Української Революції 1917 – 1921 рр. та Української Народної Республіки в екзилі. Його діяльність мала вирішальне значення в становленні та збереженні державницької традиції в еміграції, яка дійшла аж до незалежності сучасної України. Спробуємо дізнатися, як саме Лівіцький досягнув поставленої мети.